

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-08-91-PT
Datum: 10. septembar 2009.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Burton Hall, predsjedavajući
sudija Guy Delvoie
sudija Frederik Harhoff

Sekretar: g. John Hocking

Nalog od: 10. septembra 2009.

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA I STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**NALOG O SMJERNICAMA
ZA PRIHVATANJE I IZVOĐENJE DOKAZA**

Tužilaštvo:

gđa Joanna Korner
g. Thomas Hannis

Branioci optuženih:

g. Slobodan Zečević i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Igor Pantelić i g. Dragan Krgović za Stojana Župljanina

PRETRESNO VIJEĆE II (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud);

PODSJEĆAJUĆI da, na osnovu člana 20(1) Statuta, pretresna vijeća moraju osigurati da suđenje bude pravično i ekspeditivno, te da se postupak vodi u skladu s pravilima o postupku i dokazima uz puno poštovanje prava optuženog i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka;

PODSJEĆAJUĆI da, na osnovu pravila 54, pretresno vijeće može izdavati naloge koji su potrebni za vršenje istrage ili pripremu i vođenje suđenja i da, na osnovu pravila 90(F), pretresno vijeće vrši kontrolu nad načinom i redoslijedom ispitivanja svjedoka i izvođenja dokaza kako bi se (i) ispitivanje i izvođenje dokaza učinilo efikasnim za utvrđivanje istine, i (ii) izbjeglo nepotrebno trošenje vremena;

UZIMAJUĆI U OBZIR da je primjereno da Pretresno vijeće odredi način na koji namjerava voditi suđenje i da će smjernice utvrđene u Dodatku A obezbijediti transparentnost u tom pogledu i obaviještenost strana u postupku;

UZIMAJUĆI U OBZIR da će te smjernice unaprijediti efikasnost i ekspeditivnost sudskog postupka uz istovremeno obezbjeđenje punog poštovanja prava optuženih;

NA OSNOVU člana 20 i 21 Statuta i pravila 54, 89 i 90 Pravilnika o postupku i dokazima;

USVAJA smjernice priložene u Dodatku A koje se moraju slijediti tokom suđenja izuzev ukoliko Pretresno vijeće izričito ne naloži drugačije.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/

sudija Burton Hall,
Predsjedavajući

Dana 10. septembra 2009.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

DODATAK A

SMJERNICE ZA PRIHVATANJE I IZVOĐENJE DOKAZA

1. Prilikom prihvatanja dokaza, Pretresno vijeće će se rukovoditi pravilom o najboljem dokazu. Svaka od strana u postupku će se u izvođenju dokaza u najvećoj mogućoj mjeri pridržavati tog pravila.
2. Na osnovu pravila 89(C), Pretresno vijeće neće prihvatiti dokaze za koje smatra da nisu relevantni, odnosno da nemaju dokaznu vrijednost. Strana u postupku koja predlaže dokaze mora pokazati relevantnost i dokaznu vrijednost tih dokaza.
3. Strana u postupku mora pokazati vezu nekog dokaznog predmeta sa suštinom svjedočenja svjedoka posredstvom kojeg ta strana želi da predloži dotični dokazni predmet.
4. Nema nikakvog pravila koje zabranjuje prihvatanje u dokaze dokumenata samo zbog toga što njihov navodni izvor nije pozvan da svjedoči. Isto tako, činjenica da na nekom dokumentu nema ni potpisa ni pečata ne predstavlja sama po sebi razlog za zaključak da dotični dokument nije autentičan.
5. U skladu s praksom Međunarodnog suda, posredni dokazi, uključujući dokaze iz druge ruke su prihvatljivi. Međutim, dokazna vrijednost tih dokaza će u opštem smislu biti manja od direktnog iskaza svjedoka.¹
6. Za materijal na spisku dokaznih predmeta strane u postupku ta strana može zatražiti njegovo prihvatanje u dokaze. U slučaju da strana u postupku zatraži prihvatanje u dokaze materijala koji nije na njenom spisku dokaznih predmeta, ona mora, prije nego što zatraži njegovo prihvatanje u dokaze, pismenim zahtjevom zatražiti odobrenje Pretresnog vijeća za dodavanje dotičnog materijala na spisak dokaznih predmeta.
7. Obaveza je svake od strana u postupku da svoje dokaze predoči na konkretan i usredsređen način. Osim u izuzetnim okolnostima, strane u postupku ne smiju tražiti prihvatanje u dokaze veoma dugih dokumenata, kao što su knjige, dnevnici ili izvještaji, ukoliko su samo neki njihovi pasusi relevantni za svjedočenje svjedoka posredstvom kojeg se

dotični dokument predočava. Od strana u postupku se traži da prihvatanje u dokaze velikih zbirki dokumenata traže putem zahtjeva za njihovo uvrštavanje u spis bez posredstva svjedoka.

8. Na ovom suđenju primjenjivaće se elektronski sistem za vođenje suđenja (*e-court*) i strane u postupku se podsjećaju da je, shodno tome, princip da se sa svim dokumentima postupa putem tog sistema. Strana u postupku može koristiti štampane verzije dokumenata jedino ukoliko zbog nepredviđenih okolnosti nije u mogućnosti da unese neki dokument u sistem za elektronsko vođenje suđenja. U slučajevima kada je korišćenje štampane verzije dopušteno, strana koja predlaže dokumente dužna je da dostavi kopije svjedoku, suprotnoj strani, Pretresnom vijeću, sekretaru i prevodiocima.

9. Prije nego što pozove svog prvog svjedoka, tužilaštvo će u unijeti sve dokumente sa svog spiska svjedoka na osnovu pravila 65ter u svoj elektronski sistem za vođenje suđenja.

10. Do 16:00 sati svakog četvrtka, strana čiji se dokazi trenutno izvode, dostaviće Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama u postupku elektronski spisak svjedoka koje namjerava pozvati sljedeće sedmice navodeći redoslijed njihovog svjedočenja i vrijeme predviđeno za glavno ispitivanje. Obaveza je strane koja poziva svjedoka da što je prije moguće obavijesti Pretresno vijeće, sekretara i druge strane u postupku o eventualnim promjenama u redoslijedu svjedoka.

11. Strana u postupku koja izvodi dokaze dostaviće Pretresnom vijeću, Sekretarijatu i drugim stranama u postupku spisak dokumenata i materijala koje namjerava koristiti tokom glavnog ispitivanja najkasnije 72 sata prije svjedočenja relevantnog svjedoka u slučajevima kada ukupan broj stranica prelazi 100, a u svim drugim slučajevima 48 sati prije početka svjedočenja.

12. Strana koja poziva svjedoka dostaviće konačan spisak dokumenata ili materijala koje će koristiti tokom glavnog ispitivanja najkasnije do 16:00 sati posljednjeg radnog dana prije svjedočenja dotičnog svjedoka.

¹ *Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-AR73, Odluka po žalbi tužitelja u vezi s prihvatljivošću dokaza, 16. februar 1999., par. 15.

13. Zabilješke o pripremnom razgovoru biće dostavljene Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama što je prije moguće nakon zaključenja pripremnog razgovora.

14. Nakon što svjedok da svečanu izjavu na osnovu pravila 90, strane koje vrše unakrsno ispitivanje dostaviće elektronskim putem Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama u postupku spisak dokumenata i drugog materijala koji mogu koristiti u unakrsnom ispitivanju.

15. Ukoliko bilo koja od strana u postupku želi koristiti materijal koji nije blagovremeno najavljen u skladu s ovim smjericama, to može učiniti samo po odobrenju Pretresnog vijeća.

16. Strane u postupku trebaju organizovati izvođenje dokaza tako da se izbjegava izvođenje dokaza koji su već u sudskom spisu. Pretresno vijeće može zabraniti neprimjerena, repetitivna ili irelevantna pitanja, uključujući ona koja predstavljaju neopravdan napad na svjedoka.

17. Strane u postupku trebaju izbjegavati predugačka, komplikovana ili kombinovana pitanja koja mogu da zbune svjedoke. Strane u postupku trebaju izbjegavati parafraziranje ranijih svjedočenja ili izjava svjedoka, ali moraju direktno citirati relevantan pasus i naznačiti tačno brojeve stranica i relevantne redove. Od strana u postupku se traži da ograniče takvo citiranje na situacije u kojima je to striktno neophodno za razumijevanje pitanja koje treba postaviti.

18. Ranija izjava nekog svjedoka može biti korištena da se osvježi pamćenje svjedoka bez obzira na to da li je dotična izjava prihvaćena u dokaze.² Pretresno vijeće može uzeti u obzir sredstva i okolnosti kojima je svjedokovo pamćenje osvježeno kada bude ocjenjivalo pouzdanost i vjerodostojnost njegovog iskaza.

19. Pretresno vijeće će nadgledati i regulisati dužinu glavnog ispitivanja nekog svjedoka uzimajući u obzir vrijeme koje je naznačila relevantna strana. U interesu pravičnog i ekspeditivnog suđenja i, ukoliko ovdje nije drugačije izričito određeno, Pretresno vijeće će stranama koje unakrsno ispituju dopustiti istu ukupnu količinu vremena za unakrsno

² *Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure*, predmet br. IT-01-47-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s osvježavanjem pamćenja svjedoka, 2. april 2004., str. 2; *Tužilac protiv Blagoja Simića i drugih*, predmet br. IT-95-9-AR73.6 i IT-95-9-AR73.7, Odluka po interlokutornim žalbama u vezi s

ispitivanje nekog svjedoka *viva voce* koja je odobrena za glavno ispitivanje. Strani u postupku može biti odobreno više vremena ukoliko iznese valjan razlog za svoj zahtjev.

20. Na osnovu pravila 90(H)(ii), strana u postupku koja vrši unakrsno ispitivanje dužna je predočiti svjedoku, koji može dati iskaz relevantan za tezu te strane, prirodu svoje teze koja je u suprotnosti s iskazom tog svjedoka. U skladu s praksom Međunarodnog suda, Pretresno vijeće tumači dotično pravilo u smislu da je strana koja vrši unakrsno ispitivanje dužna da predочи suštinu kontradiktornog iskaza a ne svaki detalj koji ta strana ne prihvata.³

21. Podsjećamo da ovaj Međunarodni sud ne priznaje valjanost odbrane *tu quoque* i da je dosad samo u veoma ograničenoj mjeri prihvatao dokaze koji se odnose na zločine za koje se navodi da su ih počinile druge strane u sukobu.⁴

22. Strana u postupku koja vrši unakrsno ispitivanje može predočiti svjedoku dokaze pribavljene od nekog ranijeg svjedoka pod uslovom da se njegov identitet ne saopšti. Strane u postupku se podsjećaju da ne traže od svjedoka da komentarišu vjerodostojnost drugih svjedoka.

23. Ponovno ispitivanje svjedoka treba striktno ograničiti na pitanja postavljena tokom unakrsnog ispitivanja.

24. Svjedok pozvan da svjedoči na osnovu pravila 92ter mora potvrditi na pretresu da njegova pismena izjava ili transkript njegovog ranijeg svjedočenja tačno odražava ono što je on izjavio i što bi rekao kada bi bio ispitivan.

25. Ukoliko ne naloži drugačije Pretresno vijeće u drugom predmetu nakon što mu je strana u postupku koja poziva svjedoka predočila valjane razloge, dotična strana ne može ispitivati svjedoka koji se saslušava u skladu s pravilom 92ter u svrhu predlaganja dokaza

korištenjem izjava koje nisu uvrštene u dokaze na osnovu pravila 92bis za osporavanje kredibiliteta i za podsjećanje svjedoka, 23. maj 2003., par. 18, 20.

³ *Tužilac protiv Radoslava Brđanina i Momira Talića*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po "Zahtjevu optuženog Radoslava Brđanina da se pravilo 90(H)(ii) proglašni ništavnim u onoj mjeri u kojoj se kosi sa članom 21 Statuta Međunarodnog suda, te po podnescima optuženog Momira Talića u vezi s pravilom 90(H)(ii), 22. mart 2002., par. 14.

⁴ *Tužilac protiv Zorana Kupreškića i drugih*, predmet br. IT-95-16-T, Odluka po dokazima u potvrdu dobrog karaktera optuženog i o obrani *tu quoque*, 17. februar 1999., str. 5.

koji izlaze iz okvira prihvaćenih izjava i transkripata u vezi s kojima se svjedok poziva da svjedoči.

26. Strana koja poziva svjedoka imaće 20 minuta za glavno ispitivanje svjedoka koji se saslušava u skladu s pravilom 92*ter*. Strana koja poziva svjedoka imaće jedan sat za glavno ispitivanje svjedoka koji se saslušava u skladu s pravilom 94*bis*.

27. Pretresno vijeće će odrediti vrijeme strani koja vrši glavno ispitivanje svjedoka koji se saslušavaju u skladu s pravilom 92*ter* i pravilom 94*bis* uzimajući u obzir naznaku te strane o vremenu koje joj je potrebno.